

ВІДГУК

офіційного опонента д. м. н., професора Солодянникової Оксани Іванівни на дисертаційну роботу Дереш Наталії Володимирівни «Променева диференційна діагностика спондилітів», подану до спеціалізованої вченої ради Д 26.613.11 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика МОЗ України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.23 - променева діагностика та променева терапія

Актуальність теми

Дисертаційна робота Дереш Н.В. є актуальною, оскільки в Україні та світі значно зросла захворюваність на туберкульоз. За останні роки відзначається ріст позалегенових форм туберкульозу, серед яких в структурі кістково-суглобового ураження на першому місці залишається туберкульозний спондиліт. Важливу проблему складають терапевтично резистентні випадки спондиліту на фоні мультирезистентного туберкульозу. В основі формування резистентності є неправильне дозування туберкулостатиків, необґрунтована тривалість курсів лікування та підбір хворих. Часто виникають діагностичні помилки, коли туберкульоз приймають за неспецифічний процес, тому в даний час виключного практичного значення набуває диференційна діагностика між специфічними та неспецифічними запальними процесами хребта для вибору ефективного лікування. Частота атипових клініко-радіологічних ознак туберкульозного спондиліту також зростає.

Недоліками відомих способів диференційної діагностики спондилітів вважається відсутність специфічних ознак для кожного з видів спондилітів та схожість виявлених радіологічних ознак. Гістологічні та бактеріологічні методи верифікації часто демонструють низьку чутливість і позитивна клініко-радіологічна динаміка на проведену терапію часто стає єдиним критерієм

підтвердження діагнозу, тому диференційні променеві ознаки спондилітів потребують доповнення та вивчення.

Незважаючи на те, що в останні роки в Україні відбулися істотні зміни технічного оснащення служби променевої діагностики, проте інформація, отримана від застосування сучасної техніки, часто невірно трактується, призводить до помилкових висновків фахівців і, як наслідок, до невиправданого лікування і погіршення якості життя хворих. Тривають пошуки оптимального і раціонального застосування кожного з сучасних променевих методів діагностики з метою своєчасного виявлення та диференційної діагностики запальних процесів хребта.

Зважаючи на вищесказане, тема дисертаційної роботи має наукове та практичне значення і є своєчасною.

Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами.

Робота є фрагментом НДР ДУ «Інститут ядерної медицини та променевої діагностики національної академії медичних наук України»: «Вивчити неоднорідність діагностичних зображень в індикації типу морфологічної перебудови органів та тканин із використанням ґрид-технологій», номер реєстрації №0115U000366, 15.01.-17.12.2017, науковий керівник НДР Дикан І.М.-чл.-кор. НАМНУ, професор, директор ДУ «Інститут ядерної медицини та променевої діагностики НАМН України. Дисертантка є виконавцем фрагментів цієї науково-дослідної роботи.

Наукова новизна дослідження і отриманих результатів

В роботі вперше розроблено та застосовано багатофакторний аналіз ознак туберкульозного та неспецифічного спондилітів із застосуванням комплексного променевого дослідження (рентгенографії, КТ, МРТ та цифрового томосинтезу).

Доповнені наукові дані про променево семіотику спондилітів, виділені диференційні критерії ТС та НС, на основі яких розроблена оригінальна прогностична модель.

Автором науково доповнено дані про діагностичну цінність променевих методів діагностики спондилітів у комплексному застосуванні. Робота є першим вітчизняним дослідженням, в якому вивчено можливості цифрового томосинтезу в діагностиці спондилітів. Статистично доведено ефективність використання комбінації методів МРТ+КТ та МРТ+ЦТ.

Практична значущість отриманих результатів.

Розроблені диференційні променеві критерії туберкульозного та неспецифічного спондилітів та використання прогностичної моделі підвищать ефективність їх діагностики і зменшать кількість помилкових заключень.

Застосування виявлених показників буде сприяти ранній діагностиці спондилітів, вірній диференційній діагностиці між різними типами спондилітів та іншими ураженнями хребта, що дозволить впливати на вибір тактики лікування та сприятиме підвищенню ефективності лікування.

Результати досліджень впроваджено в практику: ДУ «Інститут ядерної медицини та променевої діагностики НАМН України», Тернопільський обласний протитуберкульозний диспансер, медичний центр «Омега-Київ», медичний центр «Діамед» м. Ужгород, Європейський радіологічний центр м. Харків.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, рекомендацій.

Дисертаційна робота виконана на сучасному науково-методичному рівні. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується достатнім репрезентативним обсягом досліджень (140 пацієнтів, з них 54 хворих на туберкульозний спондиліт - І група, 41 хворий на

неспецифічний спондиліт - II група та 45 пацієнтів - група порівняння). Представлений ілюстративний матеріал є переконливим і доцільним.

Використання комплексу методів дослідження забезпечує досягнення мети, обґрунтування висновків та практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності променевої діагностики. Аналіз отриманих дисертантом фактів ґрунтується на ретельному та грамотному статистичному опрацюванні даних. Статистичні інструменти, які використано у дослідженні, адекватні меті та задачам дисертаційної роботи.

Висновки роботи відповідають поставленим завданням дослідження і повністю відображають зміст отриманих результатів.

Повнота викладання матеріалів дисертації в опублікованих працях

Результати роботи викладені в 12 друкованих працях, з них 5 статей - в журналах, рекомендованих ДАК України, 1 - у міжнародному наукометричному виданні, зроблено 2 постерні доповіді на Європейському конгресі у Відні, які обов'язково рецензуються; 4 - тези Національних з'їздів та науково-практичних конференцій. Виступи та публікації в засобах масової інформації - 1 відео-лекція в проекті USAID «Посилення контролю за туберкульозом в Україні», безпосередньо пов'язана з темою дисертації. Основні положення дисертації обговорено на багатьох форумах та конгресах, включаючи виступи на Європейському конгресі радіологів ECR 2017 та ECR 2019 у м. Відень, Австрія.

Аналіз змісту дисертації

Дисертаційна робота написана у відповідності до вимог ДАК при МОН України, усі її структурні розділи містять властивий для них матеріал, який зумовлює досягнення мети і виконання завдань роботи. Дослідження побудовано методично вірно.

Дисертація викладена на 180 сторінках друкованого тексту, містить анотацію, вступ, аналіз літератури, матеріали й методи досліджень, чотири розділи власних спостережень, обговорення результатів, висновки, практичні рекомендації, додатки, список використаних джерел (разом 111 найменувань: 28 – кирилицею, 83 – латиною), 45 таблиць, 47 рисунків.

Дисертація написана українською мовою, викладена чітко, послідовно і обґрунтовано.

У 1 розділі дисертації наведені результати аналізу сучасного стану проблеми діагностики спондилітів, в яких автор, посилаючись на наукові публікації вітчизняних та зарубіжних дослідників, надає сучасні дані стосовно епідеміології, клініко-радіологічних особливостей, діагностики та лікування туберкульозного та неспецифічного спондилітів. Дисертант акцентує увагу на наявності серйозних методологічних проблем гістологічної та бактеріологічної верифікації спондилітів. Обґрунтовує актуальність та місце променевої візуалізації на сучасному етапі - для діагностики, вибору тактики та контролю лікування, аналізуючи різні методи променевої діагностики. Дисертантом підведене теоретичне підґрунтя обирання мети, завдання дослідження та використаних необхідних для їх вирішення методів дослідження.

Розділ 2 «Матеріали і методи дослідження» складається з 4 підрозділів, вказані критерії відбору пацієнтів, описані методики проведених променевих досліджень: рентгенографія, КТ, МРТ, цифровий томосинтез. Описані методи статистичного аналізу. Наведені методи є загальновизнаними, апробованими в чисельних наукових дослідженнях, відповідають меті та завданням дослідження.

У розділі 3 наведені результати аналізу клініко-лабораторних даних туберкульозного та неспецифічного спондилітів, де автор наводить вікові

особливості захворюваності, виявлені відмінності клінічного перебігу та лабораторних даних, описує характеристики гістопатологічних паттернів туберкульозного та неспецифічного спондилітів. Висновки до розділу обґрунтовані.

Розділи 4 та 5 – дисертант викладає результати дослідження діагностичної інформативності променевих методів при туберкульозному та неспецифічному спондилітах. Автором наведені променеві семіотичні ознаки кожного з спондилітів, отримані за допомогою комплексу радіологічних методів, уточнені критерії диференційної діагностики. Кожний з розділів достатньою ілюстрований.

Розділ 6 – «Інтегрована прогностична модель спондиліту», складається з 3 підпунктів, в яких детально описані критерії відбору факторів моделі та математичні розрахунки. У розділі статистично обґрунтована прогностична модель ймовірності діагностування туберкульозного та неспецифічного спондиліту, яка матиме практичне значення. Дана модель потребує перевірки в проспективному дослідженні на більшій вибірці.

У розділі 7 «Узагальнення результатів дослідження та висновки» дисертант надав власний порівняльний аналіз та узагальнення висновків проведених досліджень. Обговорення отриманих даних, яке проведено в аналітичному плані, показує, що автор володіє достатнім рівнем професійних знань і навичок наукових досліджень.

Висновки дисертації повністю відповідають меті та завданням дослідження. Практичні рекомендації можуть бути використанні при наявності відповідного обладнання. Робота не містить плагіату.

Суттєвих зауважень до змісту та оформленню дисертації немає. Проте в дискусійному плані хотілося б почути відповіді на запитання, котрі виникли в процесі рецензуванні дисертаційної роботи:

1. Чим можна пояснити відносно низький відсоток гістологічної та бактеріологічної верифікації спондилітів у дослідженні?
2. Чи використовувалися дані променевих методів КТ чи МРТ для навігації при отриманні матеріалу від хворого на спондиліт?
3. Чи є в літературі дані про діагностичну цінність цифрового томосинтезу в діагностиці спондилітів і чи співставимі ці дані з результатами, отриманими в роботі?
4. Які ще відмічені переваги використання цифрового томосинтезу у порівнянні з КТ, окрім меншого дозового навантаження?

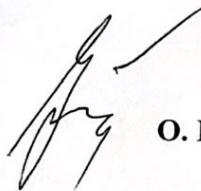
Висновок

Дисертаційна робота Дереш Наталії Володимирівни на тему: «Променева диференційна діагностика спондилітів» є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому подано теоретичне узагальнення та нове вирішення науково-практичного завдання, яке полягає у підвищенні ефективності променевої диференційної діагностики туберкульозного та неспецифічного спондилітів з використанням комплексу сучасних променевих методів. Дисертаційна робота відповідає спеціальності 14.01.23 – променева діагностика та променева терапія.

За актуальністю теми, обсягом виконаного дослідження, глибиною його аналізу, достовірністю висновків і положень, новизною отриманих результатів, теоретичним і практичним значенням, дисертаційна робота Дереш Наталії Володимирівни на тему «Променева диференційна діагностика спондилітів» відповідає вимогам щодо кандидатських дисертацій, викладених у пункті 11

«Порядку присудження наукових ступенів» Постанови Кабінету Міністрів України №567 від 23.07.2013 із урахуванням змін, внесених згідно Постанови Кабінету Міністрів від 19 серпня 2015 року за № 656, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.23 - променева діагностика та променева терапія.

**Завідувач науково-дослідного
відділення ядерної медицини
Національного інституту
раку МОЗ України,
доктор мед. наук, професор**

О. І. Солодянникова

Підпис *О. І. Солодянникова* О. І.
Печіть Секретар Національного інституту
Дзешковська Н. М.